

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	13 Rhagfyr 2023
TEITL YR ADRODDIAD:	Penderfyniadau Panel Dyfarnu Cymru
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Darparu gwybodaeth am y materion a ystyriwyd gan Banel Dyfarnu Cymru ac a gyhoeddwyd ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor ar 14 Mehefin 2023.
ADRODDIAD GAN:	Mared Wyn Yaxley Cyfreithiwr – Llywodraethiant Corfforaethol mwycs@ynysmon.llyw.cymru
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro lbxcs@ynysmon.llyw.cymru 01248 752586

1. CYFLWYNIAD A CHEFNDIR

Sefydlwyd Panel Dyfarnu Cymru (PDC) gan Ddeddf Llywodraeth Leol 2000. Mae iddo ddwy swyddogaeth statudol:-

1. Ffurfio tribiwnlysoedd achosion, neu dribiwnlysoedd achos interim, er mwyn ystyried adroddiadau gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (yr Ombwdsmon) yn dilyn ymchwiliadau gan yr Ombwdsmon i honiadau bod aelod wedi methu â chydymffurfio â chod ymddygiad eu hawdurdod;

ac

2. Ystyried apeliadau gan aelodau yn erbyn penderfyniadau pwyllgor safonau eu hawdurdod eu hunain eu bod wedi torri'r cod ymddygiad (yn ogystal â phenderfynu a roddir caniatâd i apelio yn y lle cyntaf).

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys penderfyniadau a gyhoeddwyd gan PDC yn ystod y cyfnod ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ar 14 Mehefin 2023. Bwriedir iddo fod yn grynodedd ffeithiol o'r materion a benderfynwyd gan y PDC. Mae'r achosion a nodwyd ar gyfer y cyfnod perthnasol ar gael ar Wefan PDC.

2. CRYNODEB O'R ACHOSION PERTHNASOL

Mae crynodeb o'r achosion perthnasol wedi'i gynnwys yn **ATODIAD 1**.

2.1 Penderfyniadau a wnaed

[APW/014/2022-023/CT: Cyngorydd Steve Davies](#)

[APW/013/2022-023/CT: Cyn Gyngorydd Karen Laurie-Parry](#)

[APW/001/2023-024/CT: Cyn Gyngorydd Donald Jenkins](#)

[APW/015/2022-023/CT: Cyn Gyngorydd Chris Evans](#)

2.2 Apeliadau a benderfynwyd

Dim wedi eu cyhoeddi.

3. ARGYMHELLIAD

Nodi cynnwys y crynodebau o'r achosion.

Crynodeb o'r Achosion gerbron Panel Dyfarnu Cymru - Mehefin i Dachwedd 2023

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canfyddiadau
<p>1.</p> <p><u>APW/014/2</u> <u>022-</u> <u>023/CT:</u> <u>Cynghorydd</u> <u>Steve</u> <u>Davies</u></p>	<p>Mewn llythyr dyddiedig 20fed Mawrth 2023, derbyniodd Panel Dyfarnu Cymru atgyfeiriad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cymru mewn perthynas â chyhuddiadau yn erbyn y Cyng. Steve Davies. Honnwyd bod y Cyng. Davies wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Sir Ceredigion a Chyngor Tref Aberystwyth drwy beidio â chydymffurfio â pharagraffau 4(b), 4(c), 6(1)(a) a 7(a) o'r Cod.</p> <p>Roedd y cyfeiriad i'r Panel gan OGCC drwy lythyr dyddiedig 20fed Mawrth 2023 yn cynnwys adroddiad interim a oedd yn cynnwys manylion ynglŷn â'r gŵyn a wnaed i OGCC gan Gyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol Cyngor Sir Ceredigion ar y 9fed o Ragfyr 2021, a digwyddiadau pellach a oedd wedi dod i'r amlwg ac a oedd yn destun ymchwiliad gan OGCC.</p> <p>At ei gilydd roedd yr Ombwdsmon o'r farn bod yr honiadau canlynol yn awgrymu bod y Cod wedi cael ei dorri;</p> <p>Honiad 1: - Ym mis Hydref 2020</p>	<p>Roedd gofyn i'r Tribiwnlys Achos Interim, yn unol ag adran 76(2) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000, ystyried y canlynol;</p> <p>(A) Ydi'r dystiolaeth <i>prima facie</i> yn awgrymu bod yr Ymatebydd wedi methu â chydymffurfio â chod ymddygiad yr awdurdod perthnasol?</p> <p>(B) Ydi natur y methiant yn debygol o arwain at ei anghymwys o dan adran 79(4)(b)?</p> <p>(C) A ddylid gwahardd y person hwnnw ar unwaith neu'i wahardd yn rhannol er budd y cyhoedd?</p> <p><u>Ydi'r dystiolaeth <i>prima facie</i> yn awgrymu bod yr Ymatebydd wedi methu â chydymffurfio â chod ymddygiad yr awdurdod perthnasol?</u></p> <p>Mae cofnod y penderfyniad yn nodi: mae'n bwysig iawn nodi, ac mae'r Tribiwnlys Achos Interim wedi atgoffai'i hun ynglŷn â hyn, bod ystyried a ydi'r dystiolaeth <i>prima facie</i> yn awgrymu bod yr Ymatebydd wedi methu â chydymffurfio â'r Cod Ymddygiad, yn fater gwahanol i benderfynu, yn seiliedig ar y ffeithiau, bod achos o dorri'r Cod Ymddygiad wedi digwydd. Nid yw'r Tribiwnlys Achos Interim yno i gadarnhau'r honiadau ai peidio. Y Tribiwnlys Achos fydd yn gwneud hynny maes o law. Nid yw'n ofynnol, ac nid yw'r Tribiwnlys Achos Interim wedi, gwneud unrhyw ganfyddiadau ffeithiol i gadarnhau'r honiadau ai peidio.</p> <p>Honiad 1: Roedd y Tribiwnlys Achos Interim yn fodlon bod y dystiolaeth <i>prima facie</i>, yn seiliedig ar yr holl dystiolaeth yn Adroddiad Interim OGCC, yn awgrymu bod yr Ymatebydd wedi methu â chydymffurfio â pharagraffau 4(b),4(c), 6(1)(a) a 7(a) o'r Cod Ymddygiad mewn perthynas â'r honiad cyntaf.</p> <p>Honiad 2: Roedd y Tribiwnlys Achos Interim yn fodlon bod y dystiolaeth <i>prima facie</i>, yn seiliedig ar yr holl dystiolaeth yn Adroddiad Interim OGCC,</p>	<p><u>Paragraffau perthnasol yn y Cod Ymddygiad:</u></p> <p>Mae paragraff 4(b) yn nodi "Rhaid i chi drin eraill â pharch ac ystyriaeth."</p> <p>Mae paragraff 4(c) yn nodi "Ni ddylech fwlio nac aflonyddu unrhyw un."</p> <p>Mae paragraff 6(1)(a) yn nodi "Ni ddylech – (a) ymddwyn mewn ffordd y gellid yn ystyried yn rhesymol ei bod yn dwyn anfri ar eich swydd neu'r awdurdod:</p> <p>Mae paragraff 7(a) yn nodi "Ni ddylech – yn rhinwedd eich rôl swyddogol neu fel arall (a) ddefnyddio, na cheisio defnyddio, eich swydd fel aelod yn amhriodol er eich mantais neu anfantais eich hun nac unrhyw berson arall."</p> <p><u>Penderfyniad:</u></p> <p>Penderfynodd y Tribiwnlys Achos Interim y dylid</p>

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canfyddiadau
	<p>derbyniodd y Cyngor gŵyn yn honni bod yr Ymatebydd wedi ymweld â gwraig weddw fregus ar sawl achlysur (Ms A) i gynnal 'archwiliad lles' er nad oedd yn byw yn ei Ward ef ac er ei bod wedi gofyn iddo beidio ag ymweld â hi. Dywedodd Ms A nad oedd yn dymuno gwneud cwyn ffurfiol a'i bod ofn yr Ymatebydd am ei bywyd. Cafodd y Swyddog Monitro air â'r Ymatebydd.</p> <p>Honiad 2: - Ym mis Tachwedd 2020 derbyniodd y Cyngor atgyfeiriad gan yr Heddlu a oedd yn awgrymu bod aelod o'r cyhoedd (Ms B) wedi cwyno bod yr Ymatebydd yn ei haflonyddu. Doedd Ms B ddim yn dymuno gwneud cwyn ffurfiol, ond cafodd yr Heddlu air â'r Ymatebydd.</p> <p>Honiad 3 :- Ym mis Mawrth 2021 honnwyd bod yr Ymatebydd wedi gwneud sylwadau rhywiol amhriodol a sarhaus wrth aelod staff (Ms C) a gwirfoddolwr (Ms D) mewn hwb cymunedol lle'r oedd ef hefyd yn gwirfoddoli. Cynghorwyd yr Ymatebydd nad oedd croeso iddo yn yr hwb mwyach. Nid oedd Ms C a Ms D yn teimlo'n gyfforddus rhoi gwybod i'r Heddlu am y digwyddiad oherwydd bod yr Ymatebydd yn gynghorydd ac</p>	<p>yn awgrymu bod yr Ymatebydd wedi methu â chydymffurfio â pharagraffau 4(b),4(c) a 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad mewn perthynas â'r ail honiad. Mae'r Tribiwnlys Achos Interim wedi nodi ym mharagraff 6.4 a 6.4.1 yn y cofnod bod y dystiolaeth <i>prima facie</i> yn awgrymu bod y Cod wedi'i dorri mewn perthynas â'r honiad hwn ac na wnaeth yr Ymatebydd wadu bod yr ymddygiad yr achwynwyd yn ei gylch wedi digwydd.</p> <p>Honiad 3: Roedd y Tribiwnlys Achos Interim yn fodlon bod y dystiolaeth <i>prima facie</i>, yn seiliedig ar yr holl dystiolaeth yn Adroddiad Interim OGCC, yn awgrymu bod yr Ymatebydd wedi methu â chydymffurfio â pharagraffau 4(b),4(c), 6(1)(a) a 7(a) o'r Cod Ymddygiad mewn perthynas â'r trydydd honiad. Mae'r Tribiwnlys Achos Interim wedi nodi ym mharagraff 6.5 a 6.5.1 yn y cofnod bod y dystiolaeth <i>prima facie</i> yn awgrymu bod y Cod wedi'i dorri mewn perthynas â'r honiad hwn.</p> <p>Honiad 4: Roedd y Tribiwnlys Achos Interim yn fodlon bod y dystiolaeth <i>prima facie</i>, yn seiliedig ar yr holl dystiolaeth yn Adroddiad Interim OGCC, yn awgrymu bod yr Ymatebydd wedi methu â chydymffurfio â pharagraffau 4(b),4(c), 6(1)(a) a 7(a) o'r Cod Ymddygiad mewn perthynas â'r pedwerydd honiad. Mae'r Tribiwnlys Achos Interim wedi nodi ym mharagraff 6.6 a 6.6.1 yn y cofnod bod y dystiolaeth <i>prima facie</i> yn awgrymu bod y Cod wedi'i dorri mewn perthynas â'r honiad hwn.</p> <p>Honiad 5: Roedd y Tribiwnlys Achos Interim yn fodlon bod y dystiolaeth <i>prima facie</i>, yn seiliedig ar yr holl dystiolaeth yn Adroddiad Interim OGCC, yn awgrymu bod yr Ymatebydd wedi methu â chydymffurfio â pharagraffau 4(b),4(c), 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad mewn perthynas â'r pumed honiad. Mae'r Tribiwnlys Achos Interim wedi nodi ym mharagraff 6.7 a 6.7.1 a 6.7.2 yn y cofnod bod y dystiolaeth <i>prima facie</i> yn awgrymu bod y Cod wedi'i dorri mewn perthynas â'r honiad</p>	<p>gwahardd yr Ymatebydd rhag bod neu ddod yn aelod neu aelod cyfetholedig o Gyngor Sir Ceredigion a Chyngor Tref Aberystwyth am gyfnod o hyd at chwe mis neu (os yw'n fyrrach) weddill tymor yr Ymatebydd yn y swydd o'r 10fed o Orffennaf 2023, sef dyddiad yr hysbysiad o benderfyniad.</p> <p><u>Pwynt dysgu:</u></p> <p>Mae Adran 72(1) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 ("y Ddeddf") yn rhoi'r awdurdod i OGCC gynhyrchu adroddiad interim lle bo hynny'n briodol ym marn yr Ombwdsmon ac er budd y cyhoedd, cyn i'r Ombwdsmon gwblhau ei ymchwiliad o dan adran 69.</p> <p>Dyma'r gwaharddiad interim cyntaf o dan y ddarpariaeth hon.</p> <p>Mae gan yr Ymatebydd yr</p>

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canfyddiadau
	<p>oherwydd ei fod yn byw wrth eu hymyl. Dywedodd un o'r dioddefwyr honedig, Ms C, bod hyn yn batrwm o ymddygiad gan yr Ymatebydd na aethpwyd i'r afael ag o.</p> <p>Honiad 4 : - Ym mis Mawrth 2021, rhoddodd ddynes, Ms E, wybod i'r Heddlu bod yr Ymatebydd, ers Mawrth 2020, wedi bod yn ymweld â hi yn ei chartref er nad oedd yn dymuno iddo wneud hynny a bod yr ymweliadau hyn wedi digwydd gyda'r nos yn ogystal. Cofnodwyd hyn fel achos o ystelcio gan yr Heddlu a chawsant air â'r Ymatebydd. Nid oedd hon yr un ddynes â'r ddynes yn honiad 1 uchod.</p> <p>Honiad 5 : - Ym mis Ionawr 2023 derbyniodd yr Heddlu gŵyn bod yr Ymatebydd wedi bod yn aflonyddu ac ystelcio dynes iau o lawer (Ms F). Nid oedd Ms F yn dymuno parhau â'r gŵyn ond cafodd yr Heddlu air â'r Ymatebydd a chofnodwyd y digwyddiad fel achos o ystelcio.</p>	<p>hwn.</p> <p>Felly, penderfynodd y Tribiwnlys Achos Interim yn unfrydol bod y dystiolaeth <i>prima facie</i> yn awgrymu bod yr Ymatebydd wedi methu â chydymffurfio â'r Cod mewn perthynas â'r pum honiad hwn.</p> <p><u>Ydi natur y methiant yn debygol o arwain at ei anghymwyso o dan adran 79(4)(b)?</u></p> <p>Nododd y Tribiwnlys Achos Interim mai prif ddiben y gyfundrefn gosbau yw cynnal y safonau ymddygiad mewn bywyd cyhoeddus a chynnal hyder mewn democratiaeth leol. Gan ystyried yr holl faterion hyn, roedd y Tribiwnlys Achos Interim yn derbyn sylwadau OGCC (sydd wedi'u crynhoi yn 7.1 a 7.2 yng nghofnod y penderfyniad) a daeth i'r casgliad bod y methiant honedig i ddilyn y Cod Ymddygiad yn debygol o arwain at waharddiad yn unol ag adran 79(4)(b) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 os oes canfyddiadau ffeithiol i'w cadarnhau.</p> <p><u>A ddylid gwahardd y person hwnnw ar unwaith neu'i wahardd yn rhannol er budd y cyhoedd?</u></p> <p>Mae adran 78(1) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 yn nodi bod rhaid i dribiwnlys achos interim, sy'n ystyried materion a nodwyd mewn adroddiad interim gan OGCC, ddod i un o'r casgliadau a ganlyn; (a) ni ddylai'r person sydd wedi'i gyhuddo (yr Ymatebydd) gael ei wahardd neu'i wahardd yn rhannol rhag bod yn aelod neu aelod cyfetholedig o'r awdurdod perthnasol neu (b) dylai'r person sydd wedi'i gyhuddo (yr Ymatebydd) gael ei wahardd neu'i wahardd yn rhannol rhag bod yn aelod neu aelod cyfetholedig o'r awdurdod perthnasol am gyfnod o hyd at chwe mis neu (os yw'n fyrrach) weddill tymor y person yn y swydd.</p>	<p>hawl i ofyn am ganiatâd yr Uchel Lys i apelio yn erbyn y penderfyniad uchod.</p>
<p>2.</p> <p><u>APW/013/2</u> <u>022-</u> <u>023/CT:</u></p>	<p>Mewn llythyr dyddiedig 22 Chwefror 2023, derbyniodd Panel Dyfarnu Cymru atgyfeiriad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ("yr Ombwdsmon") mewn perthynas â</p>	<p>Mae cofnod y penderfyniad yn nodi bod yr Ymatebydd, rhwng 2019 a 2022, wedi anfon nifer fawr o e-byst at nifer o wahanol dderbynyddion yn rheolaidd. Er bod pob math o bethau'n cael eu trafod, roedd y materion hyn yn ymwneud yn benodol â;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bronllys 	<p><u>Paragraffau perthnasol yn y Cod Ymddygiad:</u></p> <p>Paragraff 4 (b) ac (c); "Rhaid i chi- (b) drin eraill â pharch ac ystyriaeth; (c)</p>

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canfyddiadau
<p><u>Cyn</u> <u>Gynghorydd</u> <u>Karen</u> <u>Laurie-</u> <u>Parry</u></p>	<p>honiadau yn erbyn yr Ymatebydd. Honnwyd ei bod wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Sir Powys drwy wneud honiadau niferus, di-sail, o lygredd a chamymddygiad a'i bod wedi gohebu mewn modd eithafol ac afresymol ac yn groes i'r cyfyngiadau a oedd wedi'u gosod arni.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Y Gaer • The Heart of Wales Property Service ('HOWPS'). <p>Derbyniodd OGCC gŵyn gan Brif Weithredwr Cyngor Sir Powys ym mis Mai 2021 oherwydd cynnwys a nifer yr ohebiaeth a anfonwyd gan y Cynghorydd.</p> <p>Derbyniwyd cwyn arall ym mis Gorffennaf 2021 oherwydd ymddygiad y Cynghorydd yn ystod cyfarfod o'r Cyngor yn gynharach yn y mis.</p> <p>Ar sail canfyddiadau ffeithiol, canfu'r Tribiwnlys Achos drwy benderfyniad unfrydol bod yr Ymatebydd wedi methu â chydymffurfio â'r paragraffau canlynol o Gôd Ymddygiad Cyngor Sir Powys:</p> <p>(i) Paragraff 4 (b) a (c); Ni ddylai swyddogion wynebu sylwadau diangen a all niweidio eu henw da neu effeithio ar eu gallu i gyflawni eu dyletswyddau neu danseilio hyder y cyhoedd yn y weinyddiaeth. Roedd yr Ymatebydd yn gohebu'n rheolaidd, ac roedd yr ohebiaeth yn cynnwys gwybodaeth anghywir a rhyngwladol a niweidiol yn ymwneud ag uniondeb a phroffesiynolrwydd uwch swyddog. Barnwyd bod ymddygiad ailadroddus yr Ymatebydd gyfystyr â bwlio. Roedd y Panel o'r farn bod yr Ymatebydd wedi mynd â phethau'n rhy bell a bod Mr Brinn wedi wynebu ymddygiad a oedd y tu hwnt i'r disgwiliad y dylai rhywun yn ei rôl ef (fel Cyfarwyddwr Corfforaethol yr Economi a Chyfarwyddiaeth Amgylcheddol y Cyngor Sir) gael 'croen trwchus', ac roedd yr effaith ar Mr Brinn yn amlwg o ddarllen ei ddatganiad tyst. Roedd y Panel o'r farn bod yr Ymatebydd wedi ymddwyn mewn modd a oedd yn groes i baragraff 4.</p> <p>(ii) Paragraff 5 (a); Roedd y Tribiwnlys yn fodlon bod yr Ymatebydd wedi mynd yn groes i baragraff 5 (a) o'r Cod Ymddygiad mewn perthynas â thri gwahanol</p>	<p>ni ddylech fwlio nac aflonyddu unrhyw un;"</p> <p>Paragraff 5 (a); "Ni ddylech- (a) Ddatgelu gwybodaeth gyfrinachol neu wybodaeth ystyried yn rhesymol ei bod o natur gwybodaeth, heb ganiatâd penodol unigolyn sydd ag awdurdod i roi caniatâd o'r fath, neu oni bai bod yn rhaid i chi wneud hynny o dan y gyfraith;"</p> <p>Paragraff 6 (1)(a) a (d); "(1) Ni ddylech – (a) ymddwyn mewn ffordd y gellid ystyried yn rhesymol ei bod yn dwyn anfri ar eich swydd neu'r awdurdod; (d) wneud cwynion blinderus, maleisus neu wacsaw yn erbyn aelodau eraill neu unrhyw un sy'n gweithio i'ch awdurdod neu ar ran eich awdurdod."</p> <p>Paragraff 7 (b)(i) a (iv); "Ni ddylech – (b) ddefnyddio adnoddau eich awdurdod, nac awdurdodi pobl eraill i'w defnyddio;</p>

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canfyddiadau
		<p>ddigwyddiad.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anfonodd adroddiad gan y Prisiwr Rhanbarth ymlaen at nifer o wahanol bobl, yn fewnol yn y Cyngor ac yn allanol. Roedd wedi derbyn copi o'r adroddiad ar yr amod y byddai'n ei drin yn 'gyfrinachol'. • Yn ei rôl fel cynghorydd, derbyniodd e-bost ynglŷn â lladrad a oedd wedi'i ddisgrifio fel e-bost 'sensitif' a 'chyfrinachol'. Fe anfonodd gwestiynau dros e-bost at y Comisiynydd Heddlu a Throsedd gan ei bod hi'n "amllwg yn meddwl bod y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Heddlu yr un fath", yn ogystal â staff eraill y Cyngor a oedd heb dderbyn yr ohebiaeth wreiddiol. • Fe wnaeth yr Ymatebydd ddatgelu gwybodaeth heb awdurdod ynglŷn ag iechyd meddwl ei chynrychiolydd undeb llafur (ac un o weithwyr y Cyngor). Roedd hyn yn "ddiawdurdod ac ansensitif a dylai'r wybodaeth fod wedi cael ei hystyried yn wybodaeth bersonol, a chyfrinachol, er nad oedd yn ymwneud yn uniongyrchol â busnes y Cyngor". <p>(iii) Paragraff 6 (1)(a) Ystyriodd y Tribiwnlys Ganllawiau'r Ombwdsmon sy'n nodi bod 'beirniadaeth annheg neu anghywir o'r awdurdod mewn arena gyhoeddus' yn enghraifft o ymddygiad a ddaw o dan y paragraff hwn. Roedd y Tribiwnlys yn cytuno bod yr Ymatebydd wedi mynd yn groes i'r ddarpariaeth hon;</p> <p>(iv) Paragraff 6 (1)(d); Ym marn y Tribiwnlys roedd ymddygiad yr Ymatebydd, yn enwedig mewn perthynas â'i phryderon parhaus am Mr Brinn, yn "fwriadol a/neu drallodus".</p> <p>(v) Paragraff 7 (b) (i) a (iv); Nid oedd y Tribiwnlys yn fodlon bod yr honiad o fynd yn groes i baragraff 7 wedi'i gadarnhau. Ystyriodd y Tribiwnlys y geiriad yn y Cod ac yng Nghanllawiau OGCC mewn perthynas â "a oedd y</p>	<p>(i) yn annoeth; (iv) ac eithrio mewn dull a fwriedir i hwyluso neu ffafrio cyflawni swyddogaethau'r awdurdod neu'r swydd y cawsoch eich ethol neu eich penodi iddi"</p> <p><u>Penderfyniad:</u></p> <p>Penderfynodd y Tribiwnlys Achos drwy benderfyniad unfrydol y dylid gwahardd yr Ymatebydd rhag bod neu ddod yn aelod o'r awdurdod neu unrhyw awdurdod perthnasol arall o fewn ystyr Deddf Llywodraeth Leol 2000 am gyfnod o 18 mis.</p> <p><u>Pwynt dysgu:</u></p> <p>Wrth ddehongli'r Cod Ymddygiad, nid oedd PDC o'r farn bod Dirprwy Swyddog Monitro neu Brif Swyddog yn 'adnodd' a 'ddefnyddiwyd' o fewn ystyr paragraff 7 (b) (i) a (iv) o'r Cod.</p>

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canfyddiadau
		<p>paragraffau hynny yn y Cod Ymddygiad wedi'u gweithredu'n gywir yn achos ymddygiad yr Ymatebydd". A oes modd i Ddirprwy Swyddog Monitro neu Brif Weithredwr fod yn 'adnodd' a 'ddefnyddiwyd' yng nghyd-destun y paragraffau hyn?"</p> <p>→ <u>Ffactorau Gwaethybol:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bod yr Ymatebydd wedi methu â newid ei hymddygiad er ei bod wedi derbyn sawl rhybudd a chyngor gan uwch swyddogion, yn cynnwys y Swyddog Monitro a'r Prif Weithredwr; • Bod ei hymddygiad wedi rhoi Mr Brinn dan anfantais bersonol yn benodol, boed hynny'n fwriadol ai peidio; • Bod yr Ymatebydd wedi camddefnyddio'r ymddiriedaeth a roddwyd iddi fel cynghorydd drwy dorri cyfrinachedd; • Bod yr Ymatebydd wedi ymddwyn fel hyn fwy nag unwaith a'i bod yr ymddygiad wedi para am fisoedd lawer; • Roedd yn ymddangos fel petai ganddi agenda personol. Doedd dim llawer o dystiolaeth ei bod yn mynd ar ôl pryderon a oedd wedi cael eu codi gan etholwyr. <p>→ <u>Ffactorau Lliniarol:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Amgylchiadau personol yr Ymatebydd, yn cynnwys ei hiechyd corfforol a meddwl; • Hanes blaenorol o wasanaeth da; • Y ffaith ei bod wedi cydweithio â'r Ombwdsmon yn ystod yr ymchwiliad; 	
<p>3.</p> <p><u>APW/001/2</u> <u>023-</u> <u>024/CT:</u> <u>Cyn</u> <u>Gynghorydd</u> <u>Donald</u> <u>Jenkins</u></p>	<p>Trwy lythyr ac Adroddiad dyddiedig 23 Mawrth 2023, fe wnaeth OGCC atgyfeiriad i PDC mewn perthynas â honiadau yn erbyn yr Ymatebydd. Roedd yr honiadau yng nghyd-destun Adroddiad gan Archwilio Cymru ('AC') dyddiedig Hydref 2021 a oedd yn feirniadol o'r Awdurdod Perthnasol yn</p>	<p>Roedd Adroddiad OGCC yn amlinellu'r pedwar ffaith berthnasol a ganlyn a oedd yn destun dadl: -</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A wnaeth yr Ymatebydd greu ac arddangos hysbysiad tendro yn y gymuned ar gyfer ailwampio'r cysgodfannau bysiau? 2. A oedd yr hysbysiad tendro a ddarparwyd i AC gan Ms West yn gopi o'r hysbysiad tendro gwirioneddol a oedd wedi'i arddangos gan yr Ymatebydd? 3. A wnaeth yr Ymatebydd gamarwain AC mewn perthynas â'r hysbysiad tendro ar gyfer ailwampio'r cysgodfannau bysiau? 	<p><u>Paragraffau perthnasol yn y Cod Ymddygiad:</u></p> <p>Mae paragraff 6(1)(a) yn nodi "Ni ddylech – (a) ymddwyn mewn ffordd y gellid yn ystyried yn rhesymol ei bod yn dwyn anfri ar eich swydd neu'r</p>

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canfyddiadau
	<p>gyffredinol, yn ogystal ag unigolion penodol, yn cynnwys y cyn Glerc, Ms West, yr Archwilydd Mewnol, a'r Ymatebydd. Tra bo adroddiad AC yn nodi anghysondebau o ran llywodraethiant a phrosesau ariannol, mae adroddiad OGCC yn canolbwyntio ar faterion cul a phenodol sydd wedi'u cynnwys yn adroddiad AC. Yn ystod cyfweiliad yr Ymatebydd, fe'i gwnaed yn glir gan gynrychiolydd OGCC; '...er bod adroddiad Archwilio Cymru'n delio â phob math o wahanol bynciau, bydd y cyfweiliad hwn yn delio â'r ddau honiad penodol yn unig...'</p> <p>Roedd Adroddiad OGCC yn cynnwys yr honiadau a ganlyn; -</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mewn perthynas â hysbysiad tendro penodol ar gyfer ailwampio cysgodfannau bysiau a datganiad blynyddol a llywodraethiant diwygiedig ('ARGS'), bod yr Ymatebydd wedi ceisio camarwain AC. Mae OGCC yn honni ei fod wedi gwneud hynny er mwyn celu llywodraethiant gwael yn yr Awdurdod Perthnasol ac i leihau'r feirniadaeth gan AC ynglŷn â'i ymddygiad ef ei hun. Mae OGCC yn honni bod yr Ymatebydd wedi gwneud hynny er ei les ef ei hun er mwyn creu 	<ol style="list-style-type: none"> 4. A wnaeth yr Ymatebydd gamarwain AC ynghylch p'un ai a oedd y Cyngor wedi cymeradwyo'r ARGS yn dilyn ei ddiwygio yn ystod y cyfarfod o'r Cyngor ym mis Mehefin 2019? <p>Fe ystyriodd y Tribiwnlys Achos y ffeithiau perthnasol yn ôl y drefn ganlynol.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Daeth y Tribiwnlys Achos i'r casgliad nad oedd yr Ymatebydd wedi creu ac arddangos hysbysiad tendro yn y gymuned ar gyfer ailwampio'r cysgodfannau bysiau. 2. Daeth y Tribiwnlys Achos i'r casgliad nad oedd y copi o'r hysbysiad tendro ar gyfer ailwampio'r cysgodfannau bysiau a ddarparwyd i AC gan Ms West yn gopi o'r hysbysiad gwirioneddol honedig. 3. Daeth y Tribiwnlys Achos i'r casgliad bod yr Ymatebydd, at ei gilydd, wedi ceisio camarwain Archwilio Cymru mewn rhai ffyrdd mewn perthynas â'r hysbysiad tendro ar gyfer ailwampio'r cysgodfannau bysiau. 4. Daeth y Tribiwnlys Achos i'r casgliad bod yr Ymatebydd, at ei gilydd, wedi ceisio camarwain AC mewn perthynas â p'un ai a oedd yr ARGS wedi'i gymeradwyo gan y Cyngor yn dilyn ei ddiwygio yn ystod y cyfarfod o'r Cyngor ym mis Mehefin 2019. <p><u>Penderfyniad y Tribiwnlys Achos ynglŷn â'r honiad o fynd yn groes i baragraff 6(1)(a) a 7(a) o'r Cod Ymddygiad:</u></p> <p>Y cwestiwn cyntaf yr oedd yn rhaid i'r Tribiwnlys Achos ddod i benderfyniad yn ei gylch oedd p'un ai a oedd y canfyddiad bod yr Ymatebydd wedi ceisio camarwain AC mewn perthynas â'r tendr cysgodfannau bysiau a'r ARGS wedi dwyn anfri ar yr Awdurdod. Yr ail oedd p'un ai a oedd yr Ymatebydd wedi ceisio defnyddio ei statws i osgoi anfantais iddo'i hun. Canfu'r Tribiwnlys Achos drwy benderfyniad unfrydol bod ymddygiad yr Ymatebydd yn groes i Baragraff 6(1)(a) a 7(a) o'r Cod Ymddygiad.</p> <p><u>Penderfyniad y Tribiwnlys Achos o ran cosb yr unigolyn.</u></p>	<p>awdurdod:</p> <p>Mae paragraff 7(a) yn nodi "Ni ddylech – yn rhinwedd eich rôl swyddogol neu fel arall ddefnyddio, na cheisio defnyddio, eich swydd fel aelod yn amhriodol er eich mantais neu anfantais eich hun nac unrhyw berson arall."</p> <p><u>Penderfyniad:</u></p> <p>Penderfynodd y Tribiwnlys Achos drwy benderfyniad unfrydol y dylid gwahardd yr Ymatebydd rhag bod neu ddod yn aelod o'r awdurdod neu unrhyw awdurdod perthnasol arall o fewn ystyr Deddf Llywodraeth Leol 2000 am gyfnod o 15 mis.</p> <p><u>Pwynt dysgu:</u></p> <p>Mae'r Cofnod penderfyniad yn nodi bod yr Ymatebydd wedi dweud "Mae'n siŵr y byddai wedi bod y beth doeth gofyn am gyngor." Anogir Aelodau i</p>

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canfyddiadau
	<p>mantais neu osgoi anfantais iddo'i hun fel bod canfyddiadau ymchwiliad AC yn cael llai o effaith ar ei enw da fel Cadeirydd yr Awdurdod Perthnasol. Roedd OGCC o'r farn bod ymddygiad yr Ymatebydd yn awgrymu ei fod wedi mynd yn groes i baragraff 7(a) o'r Cod Ymddygiad.</p> <p>2. Mynychodd y wasg a'r cyhoedd gyfarfod o'r Awdurdod Perthnasol ar 3 Tachwedd 2021 lle ystyriwyd Adroddiad AC. Roedd OGCC yn honni bod cryfder barn y cyhoedd a'r cyhoeddusrwydd yn dilyn y cyfarfod yn awgrymu bod yr Ymatebydd wedi dwyn anfri ar y Cyngor a/neu ei swydd fel Cyngorydd. Roedd OGCC o'r farn bod ymddygiad yr Ymatebydd yn awgrymu ei fod wedi mynd yn groes i baragraff 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad.</p>	<p>Aeth y Tribiwnlys Achos ymlaen i ystyried y gosb a fyddai'n cael ei phennu. Wrth wneud hynny, fe ystyriodd yr holl ffeithiau a'r dystiolaeth. Cyfeiriodd hefyd at ganllawiau cyfredol PDC ar y gyfundrefn gosbau. Nododd ddiben y gyfundrefn gosbau a oedd hefyd wedi'i amlygu yn y dogfennau a gyflwynwyd gan OGCC. Ystyriodd brif ddiben y gyfundrefn cosbau yn ogystal sef "cynnal y safonau ymddygiad mewn bywyd cyhoeddus a chynnal hyder mewn democratiaeth leol." Fe wnaeth y Tribiwnlys hefyd ystyried y dull pum cam sy'n cael ei hyrwyddo yn y Canllawiau.</p> <p>→ <u>Ffactorau Lliniarol</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eithaf newydd i'r swydd a dim llawer o brofiad fel Cadeirydd. 2. Hanes blaenorol o wasanaeth da. Rhoddodd y Cofrestrydd wybod i'r Tribiwnlys Achos nad oedd unrhyw achos blaenorol o dorri'r Cod Ymddygiad mewn perthynas â'r Ymatebydd. 3. Er bod mwy nag un enghraifft o roi atebion a gwybodaeth gamarweiniol, roedd yr achosion yn gysylltiedig â'r un broses ymchwilio gan AC. 4. Fe wnaeth yr Ymatebydd gydweithio â swyddog ymchwilio OGCC drwy fynychu cyfweiliad, ac ymateb i gwestiynau OGCC. <p>→ <u>Ffactorau Gwaethygo</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Roedd yr Ymatebydd mewn swydd â chyfrifoldebau ac ymddiriedaeth uwch ar yr adeg. 2. Er bod yr wybodaeth gamarweiniol yn deillio o broses ymchwilio AC, roedd yr ymatebion camarweiniol yn awgrymu patrwm ymddygiad, lle'r oedd yr Ymatebydd wedi cael digon o gyfle i roi gwybodaeth gywir. 3. Roedd darparu gwybodaeth gamarweiniol yn awgrymu elfen o dwyll. 4. Roedd yn ymddangos fel petai diffyg dealltwriaeth neu fethiant i dderbyn yr ymddygiad camarweiniol a'r canlyniadau. 5. Roedd yr ymddygiad naill ai'n fwriadol neu'n ddi-hid ac nid 	<p>ofyn am gyngor a mynychu hyfforddiant, os oes angen.</p>

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canfyddiadau
		<p>oedd yn poeni rhyw lawer, os o gwbl, am y Cod.</p> <p>6. Roedd yr Ymatebydd yn dal i wadu'r ffeithiau er bod y dystiolaeth yn glir. Ychydig iawn o edifeirwch oedd ganddo am y modd yr oedd wedi ymddwyn, ac nid oedd yn gweld dim o'i le ar newid ei stori er mwyn celu gwallau ariannol a chaffael.</p>	
<p>4.</p> <p><u>APW/015/2</u> <u>022-</u> <u>023/CT:</u> <u>Cyn</u> <u>Gynghorydd</u> <u>Chris Evans</u></p>	<p>Roedd adroddiad ac atgyfeiriad OGCC i PDC dyddiedig 20 Mawrth 2023 yn amlinellu'r honiad canlynol yr oedd gofyn i'r Tribiwnlys Achos ei ystyried.</p> <p>Honnwyd bod yr Ymatebydd wedi dwyn anfri ar ei swydd a'r Cyngor drwy bledio'n euog a'i gael yn euog o'r drosedd o lithio ("<i>soliciting</i>"). Bu i OGCC nodi natur y drosedd rywiol, a oedd yn groes i Ddeddf Troseddau Rhywiol 2003, a'r cyhoeddusrwydd o amgylch yr euogfarn, a oedd yn cyfeirio at y Cyngor a rôl yr Ymatebydd fel aelod etholedig. Dywedodd OGCC bod hyn yn awgrymu bod ymddygiad yr Ymatebydd wedi dwyn anfri ar ei swydd a'r Cyngor a bod ei ymddygiad yn groes i baragraff 6(1)(a) o Gòd Ymddygiad y Cyngor Perthnasol.</p>	<p><u>Penderfyniad y Tribiwnlys Achos ynglŷn â'r honiad o fynd yn groes i baragraff 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad.</u></p> <p>Roedd y Tribiwnlys Achos o'r farn bod natur yr euogfarn o dan Ddeddf Troseddau Rhywiol 2003, ynghyd â'r cyhoeddusrwydd sylweddol, lle cyfeiriwyd at y Cyngor a rôl yr Ymatebydd fel aelod etholedig, wedi adlewyrchu'n ddrwg ar yr unigolyn a'i rôl ac wedi dwyn anfri ar ei swydd a'r Cyngor. Canfu'r Tribiwnlys Achos drwy benderfyniad unfrydol bod yr Ymatebydd wedi mynd yn groes i baragraff 6(1)(a) o'r Cod.</p> <p>→<u>Ffactorau Lliniarol</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hanes blaenorol o wasanaeth da dros gyfnod hir. Roedd yr Ymatebydd wedi disgrifio'r digwyddiad fel moment o wallgofrwydd a cholli pob synnwyr cyffredin. • Roedd y camymddygiad yn ddigwyddiad unwaith yn unig. • Cadarnhad gan yr Ymatebydd ei fod wedi rhoi ei lwfans Cynghorydd at achos da yn dilyn yr euogfarn a'r ddeddfryd. <p>→<u>Ffactorau Gwaethygod</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Oherwydd ei wasanaeth hir a'i safle yn y gymuned fe ddylai'r Ymatebydd fod wedi bod yn ymwybodol o'i gyfrifoldebau a'r pwyslais ar atebolrwydd. • Roedd wedi methu â chymryd cyfrifoldeb dros ei ymddygiad ac nid oedd yn difaru'r camymddygiad a'r canlyniadau. Nid oedd yr Ymatebydd wedi sylweddoli faint o effaith y byddai ei ymddygiad, yr euogfarn a'r cyhoeddusrwydd yn ei gael ar ei rôl a'r Cyngor. Yn ei farn ef doedd ganddo ddim rheolaeth dros yr effaith a gafodd y digwyddiad ar ei rôl ac ar y Cyngor. • Ymddygiad di-hid a heb roi boeni rhyw lawer, os o gwbl, am y 	<p><u>Paragraff perthnasol yn y Cod Ymddygiad:</u></p> <p>Mae paragraff 6(1)(a) yn nodi "Ni ddylech – (a) ymddwyn mewn ffordd y gellid yn ystyried yn rhesymol ei bod yn dwyn anfri ar eich swydd neu'r awdurdod:</p> <p><u>Penderfyniad:</u></p> <p>Penderfynodd y Tribiwnlys Achos drwy benderfyniad unfrydol y dylid gwahardd yr Ymatebydd rhag bod neu ddod yn aelod o'r awdurdod neu unrhyw awdurdod perthnasol arall o fewn ystyr Deddf Llywodraeth Leol 2000 am gyfnod o 9 mis.</p> <p><u>Pwynt dysgu:</u> Mae rhai euogfarnau troseddol penodol yn arwain at waharddiad</p>

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r Penderfyniad	Canfyddiadau
		<p>Cod a'r gyfundrefn safonau moesegol yng Nghymru, er ei fod wedi derbyn hyfforddiant manwl yn 2018 a oedd yn pwysleisio pwysigrwydd 'Adfer hyder y cyhoedd a safonau moesegol uchel mewn gweinyddiaeth gyhoeddus'.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diffyg edifeirwch neu ymddiheuriad o ran yr effaith a gafodd ei ymddygiad ar ei rôl fel aelod etholedig a'r Awdurdod Perthnasol. 	<p>awtomatig o dan <u>Ddeddf Llywodraeth Leol 1972</u>, fel <u>y'i diwygiwyd</u>.</p>